

# Stališča kemijske industrije glede politike, strategij in zakonodaje

## Kemijska industrija v Sloveniji vodilna predelovalna dejavnost

- Ne samo kemijska, temveč celotna industrija ima za Evropo izredno velik pomen. Evropska industrija ustvari 20% BDP Evropske unije. V Sloveniji je prispevek industrije v BDP države še večji, 24%.
- Evropska kemijska industrija je vodilni proizvodni sektor v Evropski uniji, saj ustvari 16% celotne dodane vrednosti vseh predelovalnih dejavnosti. V evropskih strateških dokumentih in strategijah je omenjena njena ključna vloga za omogočitev preobrazbe evropski družbi, še posebej pri uresničevanju Evropskega zelenega dogovora. Ima vodilno vlogo in je osrednji akter pri razvoju zelenih tehnologij.
- Slovenska kemijska industrija je del te velike evropske kemijske industrije in ima seveda kot celota zelo pomembno vlogo za Slovenijo kot državo.
- Kemijska industrija v Sloveniji ustvari kar 25 % dodane vrednosti celotne slovenske industrije in je s tem vodilna predelovalna dejavnost v Sloveniji. Je tudi najbolj produktivna predelovalna dejavnost: ustvari najvišjo povprečno dodano vrednost na zaposlenega. Njeni zaposleni predstavljajo 17 % zaposlenih v vseh predelovalnih dejavnostih v Sloveniji.
- Slovenska kemijska industrija je zelo izvozno usmerjena: 81 % vrednosti prodaje je ustvarjene v tujini, večinoma v Evropi. Predstavlja 22% vrednosti izvoza slovenske industrije. Vse to kaže mednarodno konkurenčnost slovenske kemijske industrije, ki je v partnerskih razmerjih prepoznana po svoji strokovnosti in zanesljivosti. To je pomembno tudi zato, ker obenem pomeni vključenost te industrije in države v glavne globalne gospodarske trende in omrežja.

## Kemijska industrija s ključno vlogo za prihodnost

- Kemijska industrija je eno od ključnih in najpomembnejših gonil, omogočevalcev ter pospeševalcev zelene in krožne preobrazbe evropske industrije, gospodarstev in družbe nasploh. Brez nje vizije podnebno nevtralne in varne prihodnosti ni mogoče uresničevati, tako z vidika Slovenije, evropskega prostora in širše nasploh.
- Zakaj? Ker:
  1. je z materiali, izdelki in rešitvami, ki jih ponuja, del ogromnega števila vrednostnih verig,
  2. razvija, proizvaja in tudi sama uporablja osnovne in nove materiale, izdelke in rešitve za sodobne potrebe. Med njimi so npr. lažji materiali (pomembno za transport), boljše izolacije stavb (manjša poraba energije), premaze (daljše trajanje izdelkov), trajnostno zasnovani izdelki, ki jih je lažje reciklirati (npr. plastična embalaža). Tudi recikliranje nekaterih materialov je v domeni kemijske industrije (mehansko ali kemično).
  3. zagotavlja življenjsko potrebne izdelke, ki so pomembni tudi za zagotavljanje strateške avtonomije posamezne skupnosti: pomembnost nekaterih kemijskih izdelkov (zdravila, razkužila, mila ipd.) se je izkazala tudi v obdobju pandemije COVID-19.

## Ključno za prihodnost kemijske industrije

- Predhodno navedeno jasno kaže, da so pričakovanja in zahteve družbe do kemijske industrije ogromne. Da zagotavlja potrebno korist za družbo, mora proizvajati in še naprej razvijati potrebne proizvode in rešitve. Obenem pa se mora, enako kot celotna družba, tudi sama ustrezno zeleno, digitalno in še kako drugače preoblikovati. Prav poseben izziv je prilagoditev vse številčnejšim najnovejšim zakonodajnim in drugim zahtevam, ki so za kemijsko industrijo še posebej obsežne in kompleksne (izhajajočih npr. iz evropske kemijske strategije za trajnostnost, strategije za plastiko itd.). Ob ogromnih vloženih naporih v izvajanje naštetega pa mora za zagotovitev prihodnjega delovanja ostati konkurenčna, tako z vidika slovenske ali pa evropske kemijske industrije.
- Hitrost ter tempo spreminjanja zakonodajnega okolja je resen izziv za kemijsko industrijo na splošno. Še pomnoži pa se v državah, ki niso med največjimi. Slovenija je tipični predstavnik: razmeroma majhna industrija z velikim deležem podjetij MSP in razmeroma majhna administracija z omejenimi viri so v takih okoliščinah zelo ranljive. Zato slovenska kemijska industrija opozarja in poziva evropske in slovenske zakonodajalce k upoštevanju različnih okoliščin ter zmožnosti. Na intenzivnost in kompleksnost zakonodajnih sprememb je potrebno pogledati tudi z vidika razmer okrevanja po globalni pandemski krizi ter prisotnih negotovosti na trgih (npr. razpoložljivost in cene surovin in (zelene) energije). Bodo države in Unija pri udejanjanju usmeritve v trajnostni razvoj lahko zagotovile upoštevanje deklariranega načela »nikogar ne pustiti zadaj«?
- V zadnjih desetletjih je kemijska industrija močno izboljšala svoje delovanje z vidika varovanja okolja in zdravja ljudi. Poleg vse strožjih zahtev kemijske in okoljske zakonodaje, ki so se uveljavljale v tem času, so jo k temu vodile tudi lastne prostovoljne pobude, ki še presegajo standardne ravni in zakonodajne zahteve (npr. mednarodni Program odgovornega ravnanja®, ki ga v Sloveniji vodi Združenje kemijske industrije). Zato se za prihodnost kot nujna pričakuje revizija in razumna prenova in poenostavitev kemijske in okoljske zakonodaje, pri čemer naj se upošteva tudi sektorsko specifična hitrost in intenziteta uvajanja sprememb.

**Za svoje nadaljnje delovanje in lastno transformacijo kemijska industrija potrebuje in pričakuje tudi primerne pogoje. Širša podpora je tej industriji potrebna tudi z zagotovitvijo:**

- ustrezne državne infrastrukture in procesov, tudi zakonodajnega okvirja (npr. za uvajanje vodikovih tehnologij, pri in za recikliranje, zajemanje in uporabo ogljika),
- dostopne obnovljive energije in podpore drugim aktivnostim industrije za razogljičenje,
- spodbudnega okolja za naložbe in raziskave, razvoj ter uvajanje novih materialov in procesov po načelih krožnega gospodarstva in/ali za zmanjševanje ogljičnega odtisa; med drugim se za pospešitev prehoda predlaga možnost povezave uporabe prihodkov od emisijskih kuponov (ETS) v ekvivalentu zmanjšane ogljičnega odtisa novo uvedenih tehnologij, za vlaganja v nadaljnjo transformacijo industrije;
- (pri administrativno-upravnem aparatu države, za pridobivanje različnih dovoljenj itd.) uvedbe enotne točke za integralno obravnavo ter »zelenega pasu« za pospešeno obravnavo projektov, povezanih z zeleno ali digitalno transformacijo,
- dovolj ustrezno izobraženih in usposobljenih kadrov ter nadaljnjo podporo pri zasnovi in izvajanju usposabljanj. Za zeleni prehod so potrebna popolnoma nova znanja in kompetence na vseh ravneh v podjetjih.
- priznanja njene ključne pospeševalne vloge za zeleno transformacijo drugih panog in družbe tudi s posebno sektorsko podporo za krepitev njene odpornosti ter pospešitev njene zelene in digitalne preobrazbe (večjimi projekti z evropskimi sredstvi),
- zadostnega časa za transformacijo.